

Asia: VN/20785/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024-2027 ja siihen liittyviksi laeiksi sekä lapsilisälain 7 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Helsingin yliopiston ylioppilaskunta ei kannata, että kansaneläkeindeksiin tai elinkustannusindeksiin sidottuja etuuksia ei tarkistettaisi siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään tai elinkustannusindeksin muutosta vastaavasti vuosina 2024-2027. Erityisesti opintorahan ja yleisen asumistuen indeksin jäädyttäminen tulee heikentämään opiskelijoiden jo matalaa toimeentuloa ja horjuttamaan opiskelijoiden hyvinvointia.

Esitetty indeksijäädytys tulee iskemään erityisesti opiskelijatalouksiin. Hallituksen esityksen mukaan opintorahasta tullaan leikkaamaan vuosina 2024-2027 yli kolmekymmentä euroa kuukaudessa eli 5,7 % opiskelijan nykyisistä tuloista. Tämä on prosentuaalisesti suurin vähennys esitettyjen muutosten vaikutuksista esimerkkitalouksiin. Opiskelijoiden toimeentulon taso on tälläkin hetkellä äärimmäisen heikko, ja indeksijäädytykset tulevat lisäämään opiskelijoiden stressiä toimeentulosta. Opiskelijan kaupunki 2023 -tutkimuksen mukaan keskimääräinen nettotulo pääkaupunkiseudun opiskelijalla on vain 1 268 euroa kuukaudessa, ja 39 % on jättänyt ostamatta ruokaa ja/tai lääkkeitä heikon toimeentulon vuoksi.

Toimeentulon matala taso heikentää opiskelijoiden mahdollisuuksia keskittyä kokopäiväiseen opiskeluun ja nakertaa opiskelijoiden jaksamista. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen 2021 mukaan joka kolmas korkeakouluopiskelija kärsii ahdistus- ja masennusoireilusta. Yksi suurimmista syistä hyvinvoinnin laskuun on toimeentulon taso, jota pyritään kompensoimaan työntekoa lisäämällä. Kuitenkin matala toimeentulo sekä työnteko opintojen ohella heikentävät opiskelijoiden jaksamista ja viivyttävät monien valmistumista.

Esityksen yhteisvaikutuksia ei ole arvioitu tarpeeksi. Indeksijäädytyksen lisäksi hallitus esittää, että yleiseen asumistukeen tehdään useita muutoksia, jotka tulevat kohdistumaan erityisesti pääkaupunkiseudun opiskelijoihin. Tätä ei kuitenkaan ole huomioitu esityksen vaikutusarvioinneissa.

Ylioppilaskunta haluaa myös huomauttaa, että esityksen lausuntoaika on aivan liian lyhyt laadukkaan lausunnon tekemiseksi. Käytännössä lausunnon kirjoittamiseen oli aikaa viisi arkipäivää. Samanaikaisesti on käynnissä myös useita muita opiskelijoita koskevia lausuntopyyntöjä, joilla oli myös lyhyt lausuntoaika. Lausuntoa pyydetessä tulisi varmistaa, että lausuntoajat ovat riittäviä ja hyvän hallintotavan mukaisia.

Hamidulla Miran
Helsingin yliopiston ylioppilaskunta - Tiia Niemi, sosiaalipoliittinen
asiantuntija